

Adıyaman Destek Market Proje Final Raporu

31 Ekim 2023 - 31 Ekim 2025

Yönetici Özeti

6 Şubat 2023 depremlerinin ardından Adıyaman'da yaşanan insani krize sürdürülebilir bir çözüm üretmek amacıyla; **Cargill Türkiye, TİDER ve Adıyaman Belediyesi** iş birliğiyle hayata geçirilen "**Adıyaman Destek Market**", afet sonrası iyileşme sürecinde yenilikçi bir model ortaya koymuştur. Proje, klasik yardım dağıtımının ötesine geçerek, gıda bankacılığı prensipleriyle insan onuruna yaraşır, seçme özgürlüğü sunan modern bir destek mekanizması kurgulanmıştır.

Ekim 2023 - Ekim 2025 dönemini kapsayan iki yıllık faaliyet süresince proje; **1.500 tekil haneye** düzenli destek sağlamıştır. Değişen hane nüfusları ve düzenli periyotlar dahil edildiğinde, 24 ayın sonunda toplam **87.181 bireye** erişim sağlanmıştır. Toplamda **20.646 alışveriş işlemi** gerçekleştirilmiş; gıda, hijyen ve tekstil ürünlerine güvenilir erişim garanti altına alınmıştır. Özellikle "**Destek Kadın**" ve "**Bebek Bakım**" reyonları ile kırılgan grupların spesifik ihtiyaçları (hijyen, bebek beslenmesi vb.) hedef odaklı çözümlerle karşılanmıştır.

Fiziksel erişilebilirlik standartlarına tam uyumlu altyapısı ve kurulan teknolojik takip sistemiyle Adıyaman Destek Market, afet müdahalesinden yerel kalkınmaya geçişte referans bir proje olmuştur.

Yerelin kalkınması için sunulan destekler hane tüketimiyle sınırlı kalmamış, geçim kaynaklarının güçlendirilmesine de odaklanılmıştır. Cargill'in katkılarıyla **21 üreticiye** sağlanan **33.600** kilogramlık süt yemi desteği sayesinde, afet sonrası hayvansal üretimde yaşanan verim kaybının önüne geçilmiş ve bölgedeki küçük ölçekli üreticilerin ekonomik dayanıklılığı artırılmıştır.

Proje, sadece aynı yardım değil, aynı zamanda bir "sosyal kalkınma merkezi" olarak işlev görmüştür. "**Destek İnsan Kaynakları (İK)**" projesinin entegrasyonu sayesinde, yardıma erişen faydalanıcıların istihdam edilerek "yardımı erdiren" konumuna geçmesi sağlanmış; ekonomik özgürlüğünü kazanan bireyler sistemden çıkarılarak yerlerine yeni ihtiyaç sahipleri alınmıştır. Bu döngüsel model, yardımların yarattığı "bağımlılık" riskini minimize etmiş ve toplumsal dayanışmayı güçlendirmiştir.

İki yılın sonunda; oturmuş operasyonel sistemi, tedarik ağı ve veri tabanıyla birlikte projenin yönetimi Adıyaman Belediyesi'ne devredilmiştir. Bu devir, **Cargill ve TİDER**'in sağladığı kaynağın geçici bir destekten, kalıcı bir kamu hizmetine dönüştüğünün ve geçmişteki "tek seferlik yardım" algısının kırılarak güvenilir bir kaynağa evrildiğinin en somut kanıtıdır.

Bu rapor; projenin ihtiyaç analizlerini, kurulum aşamalarını, iki yıllık faaliyet süresince edinilen deneyimleri ve kamu - özel sektör - STK iş birliğiyle mümkün kılınan dayanışma modelinin nasıl kalıcı bir değere dönüştüğünü tüm şeffaflığıyla ortaya koymaktadır.

İhtiyacın tespiti

6 Şubat 2023'te Türkiye saati ile 04:17'de merkez üssü Kahramanmaraş Pazarcık olan 7.7 büyüklüğünde ve saat 13.24'te merkez üssü Kahramanmaraş Elbistan olan 7.6 büyüklüğünde iki büyük yoğun yıkıcı deprem yaşanmıştır.

Asrın felaketi olarak kabul edilen bu afet, 11 ilde, 14 milyona yakın insanımızı etkilerken 50 binin üzerinde insanın hayatını kaybetmesine sebep olmuştur.

Felaketin yaşandığı 11 il arasında yer alan Adıyaman, en çok hasar gören iller arasında yer almıştır. Adıyaman, yaşam alanlarından ziyade ulaşım yollarının da zarar görmesinden dolayı desteklerin geç ulaştığı illerden biri olmuştur. Bu nedenle AKUT dönem müdahalelerinde geç kalınmış bir ildir. Desteklerin bölgeye geç ulaşmasıyla bölge halkı diğer illere nazaran, görece daha fazla desteğe ihtiyaç duymaktadır.

Adıyamanlılar tarafından **"Doğu'nun Batı'sı, Batı'nın Doğu'su"** olarak tanımlanan ilde sürdürülebilir kalıcı çözümlere ihtiyaç vardır.

Depremden etkilenen tahmini birey sayısı 13.381.467'dir.

Projenin tanımı

Destek Market, gıda bankacılığı modelinin, insan onuruna yaraşır modern bir market formatında uygulanmasına **Temel İhtiyaç Derneği (TİDER)** tarafından verilen isimdir. Genellikle gıda bankalarında sadece gıda maddelerinin bulunduğu varsayılsa da, bu projede gıda dışı hijyen malzemesi, ev eşyası, tekstil ve kıyafet gibi temel ihtiyaç kalemleri de geniş bir yelpazede sunulmuştur.

Adıyaman Destek Market'i diğer örneklerden ayıran en önemli özellik ise bölge halkının geçim kaynaklarını desteklemek amacıyla 'Tarımsal Kalkınma Desteği'nin de sürece dahil edilmesidir. Bu kapsamda, temel gıda ve hijyen ürünlerinin yanı sıra, hayvancılıkla uğraşan üreticiler için hayvan yemi ürünleri de market raflarında yerini almıştır.

Haziran 2023'te projelendirilen Adıyaman Destek Market, 5 ay gibi kısa bir sürede tamamlanan hazırlık sürecinin ardından Ekim 2023 itibarıyla hizmet vermeye başlamıştır. **1 dönümlük arazide 308 m²** kullanım alanına sahip olan market, planlandığı üzere Ekim 2025'e kadar aktif kalarak, her ay ortalama 1.500 ailenin temel ihtiyaçlarını düzenli olarak karşılamıştır.

Tider web sitesine ulaşmak için QR kodu okutunuz.

Projenin süreçleri

Hazırlık ve Kurulum Aşaması

Adıyaman Destek Market proje hazırlık çalışmaları; **Cargill, TİDER** ve **Adıyaman Belediyesi** iş birliğinde Haziran 2023'te tamamlanmıştır. Beş ay gibi kısa bir sürede yapım ve kurulum aşaması tamamlanan market, planlandığı üzere Ekim 2023 itibarıyla hizmet vermeye başlamıştır.

Fiziksel Altyapı ve Çok Amaçlı Tasarım

Adıyaman Destek Market; 1 dönümlük arazide **308 m²** kullanım alanı ile kurgulanmıştır.

Market; 1 depo, 1 mutfak, 1 banyo, 1 ofis, 1 giyim odası, 1 market bölümü ve 1 bahçe olmak üzere 7 ayrı kullanım alanına sahiptir.

Bu çoklu yapı, projenin sadece bir "market" değil, aynı zamanda bir "yaşam merkezi" olarak tasarlanmasının bir sonucudur. Projenin çıkış stratejisi kapsamında, tesisin 2. yılın sonunda yerel yönetime devredilmesi en başından planlanmıştır. Yatırımın sürdürülebilirliğini garanti altına almak amacıyla bina; market formatından kültür-sanat merkezine veya etkinlik alanına dönüştürülebilir esnekliğine sahip olacak şekilde inşa edilmiştir. Bu stratejik mimari yaklaşım, yerel yönetimin binayı gelecekte farklı ihtiyaçlar için de kullanabilmesine olanak tanımıştır.

Projenin süreçleri

Bahçe Kullanımı ve Sosyal Alanlar

Merkezi konumu ve yapılan peyzaj çalışmalarıyla aktif kullanıma uygun, güvenli bir bahçe alanı oluşturulmuştur.

Proje Süresi ve Kapanış

Adıyaman Destek Market, **Ekim 2023 - Ekim 2025** tarihleri arasında, hedeflendiği üzere her ay ortalama **1.500 ailenin** temel ihtiyaçlarını karşılayarak **2 yıllık** operasyonel sürecini başarıyla tamamlamış ve yerel yönetime devredilmiştir.

Devir işleminin ardından **Adıyaman Belediyesi** stratejik bir kararla, ildeki dağınık yapıda bulunan diğer yardım noktalarını kapatarak kaynaklarını konsolide etmiştir. Belediye, sosyal desteklerin tek bir merkezden, **Adıyaman Destek Market** altyapısı kullanılarak, kontrollü ve izlenebilir bir şekilde ulaştırılmasına karar vermiştir. Bu durum, kurulan sistemin verimliliğinin ve başarısının yerel yönetim tarafından tescillendiğinin en somut göstergesidir.

Erişim ve Kapsayıcılık:

Stratejik Konum ve Ulaşım Kolaylığı

Marketin lokasyonu belirlenirken faydalanıcıların ulaşım maliyetleri ve kolaylığı merkeze alınmıştır. Adıyaman Altınşehir'de inşa edilen market; yoğun nüfuslu yerleşim alanlarına yürüme mesafesinde konumlandırılmıştır. Merkeze görece uzak bölgelerde yaşayan haneler içinse, toplu taşıma durağının hemen önünde yer alan arazi seçimi sayesinde ulaşım bir engel olmaktan çıkarılmıştır.

Engelsiz Tasarım ve İç Mekan Kurgusu

Projenin mimari tasarımında "herkes için erişilebilirlik" ilkesi 2 yıl boyunca tavizsiz uygulanmıştır.

- **Dış Erişim:** Market girişinde uluslararası standartlara uygun engelli rampası ile bedensel engelli ve yaşlı bireylerin tesise bağımsız erişimi sağlanmıştır.
- **İç Mekan Hareketliliği:** Market içindeki raf düzeni ve koridor aralıkları; tekerlekli sandalye kullanan bireylerin ve bebek arabalı ebeveynlerin kimseden yardım almadan, rahatça alışveriş yapabileceği genişlikte (evrensel tasarım standartlarında) kurgulanmıştır. Bu sayede tüm faydalanıcılar için onurlu ve konforlu bir alışveriş deneyimi sunulmuştur.
- **Ergonomik Ürün Yerleşimi ve Personel Desteği:** Raf dizilimi, sadece yatay genişlik değil dikey erişilebilirlik de gözetilerek yapılmıştır. Tekerlekli sandalye kullanıcılarının üst raflara uzanma zorluğu yaşamaması adına, yüksek sirkülasyonlu temel ürünler erişilebilir seviyelerdeki raflara yerleştirilmiştir. Fiziksel erişimin mümkün olmadığı istisnai durumlarda ise market personeli, hassasiyetle hareket ederek faydalanıcıya destek sağlamıştır.
- **Spesifik İhtiyaç Odaklı Reyon Kurgusu:** Hasta bezi, yetişkin bezi ve kadın hijyen ürünleri gibi hassas kalemlerin bulunduğu alanlar ve "Destek Kadın Reyonu", genel sirkülasyonun içinde ancak görsel mahremiyeti sağlayacak şekilde özel olarak konumlandırılmıştır. Bu stratejik yerleşim, faydalanıcıların bu ürünleri talep ederken veya alırken çekinmemelerini sağlamış, alışveriş deneyiminin insan onuruna yaraşır bir şekilde tamamlanmasına olanak tanımıştır. Bu kritik nokta Adıyaman halkı için önem arz etmektedir.

Nasıl işler?

• Destek Market ekipleri tarafından aranan faydalanıcının kendisi için belirlenen gün ve saatte markete gelmesi beklenir.

• Faydalanıcı, telefonuna yönlendirilen mesajla T.C. kimlik numarasına yüklenen bakiyeyi kontrol edebilir.

• Faydalanıcı standart bir alışverişteki gibi ihtiyaçlarını seçer.

• Kasada para vermez, telefonuna gelen mesajı gösterir. Seçtiği ürünlerin bedeli bakiyesinden düşülür.

• Kalan kredisini daha sonra kullanmak üzere alışverişini tamamlar ve çıkar. Diğer yandan ise Destek İK'ya yönlendirilir.

Kimler faydalanabilir?

• Hanede SGK kapsamında aylık olmaması ve muhtaçlık sınırının altında kalması.

• Başvuru yapan kişinin ve hanede yaşayan bireylerin adına taşınmaz olmaması.

• Başvuru yapan kişinin ve hanede yaşayan bireylerin adına 2005 ve üzeri yaşta bir otomobilin bulunmaması.

• Adıyaman Merkez İlçe sınırlarında ikamet ediyor olması.

• Adıyaman Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'ne, daha önce başvuru yapmamış olması.

• Başka kurum ve kuruluşlardan aynı ve nakdi destek alamıyor olması.

Faydalanıcılar nasıl haberdar edilir?

• Adıyaman Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nün süzgecinden geçen kişilerin listesi Destek Market personellerine yönlendirilir.

• Destek Market ekibi listedeki her bir kişi ile tek tek iletişime geçerek markete davet eder.

• Her ailenin markete geleceği gün belirlidir. Böylelikle markette yoğunluk yaşanmamasına ve tüm faydalanıcıların rahatlıkla alışveriş yapmasına imkân tanınır.

Uygulama süreci

Markete erişim imkânı sağlayan vatandaşların yanı sıra markete gelip alışveriş yapma imkânı bulamayan (yaşlı, engelli, hasta vb.) faydalanıcılar için Destek Market ekibi hanelere doğrudan hizmet vermektedir.

Destek İnsan Kaynakları

Destek İnsan Kaynakları

İhtiyaç sahiplerinin gıda bankalarından yararlanmakla kalmayıp, geçimlerini kalıcı olarak sağlayabilmeleri için iş ve meslek sahibi olmalarını hedefler.

Kimler Yararlanır?

Gıda Bankalarından ücretsiz olarak alışveriş yapan ihtiyaç sahibi ailelerin bireyleri ve yakınları.

İşsiz bireye nasıl ulaşılır?

Başvuru, telefon veya ev ziyareti yoluyla ailede çalışabilecek durumdaki kişiler saptanır.

Adaylar nasıl değerlendirilir?

Çalışmaya uygun adaylar ile karşılıklı görüşülerek yetenek, iş deneyimleri ve eğitim ihtiyaçları belirlenir.

Adaylar eğitim alıyor mu?

Gerektiğinde işin özelliğine göre adaylara 'Güçlendirme, Meslek Edindirme ve İşbaşı' eğitimleri verilir veya doğrudan istihdam olanağı sağlanır.

Desteklenirken Mesleklen!

İşe yerleştirilen kişi 6 ay boyunca izlenerek gerekli destek ve yönlendirmeler yapılır. İşin kendisine uygun olmadığı tespit edildiğinde kişi başka alanlara yönlendirilir.

Adıyaman Destek Market özelinde bir faydalanıcı personel olarak istihdam edilmiştir. İstihdam edilen bireyler, TİDER ekibinin bir parçası olarak devam ederken, yereldeki diğer sivil toplum kuruluşlarından aldıkları eğitimlerle kapasitelerini güçlendirmiştir. Cinsel sağlık eğitimi, anne ve çocuk sağlığı özelinde eğitim alan bireylerin, markete gelen faydalanıcılara etkili ve verimli yönlendirme yapmaları sağlanmıştır.

Kuş bakışı destek market

Proje kararı
(Haziran 2023)

Temel atılması
(Ekim 2023)

Yerel yönetim, özel
sektör ve STK
iş birliği

1 dönümlük arazi

308 m² kullanım
alanı

4 kişilik
ekip

Personelde destek
İK istihdamı

Ayda 1.500
aileye hizmet

66.210 kg
gıda

40.563 kg
gıda dışı

5.500 adet
bebek ürünü

8.658 adet
giysi

550 adet
kadın pedi

16.285 adet
kişisel hijyen
ürünü

6.5 milyon TL
değerinde ürün
desteği

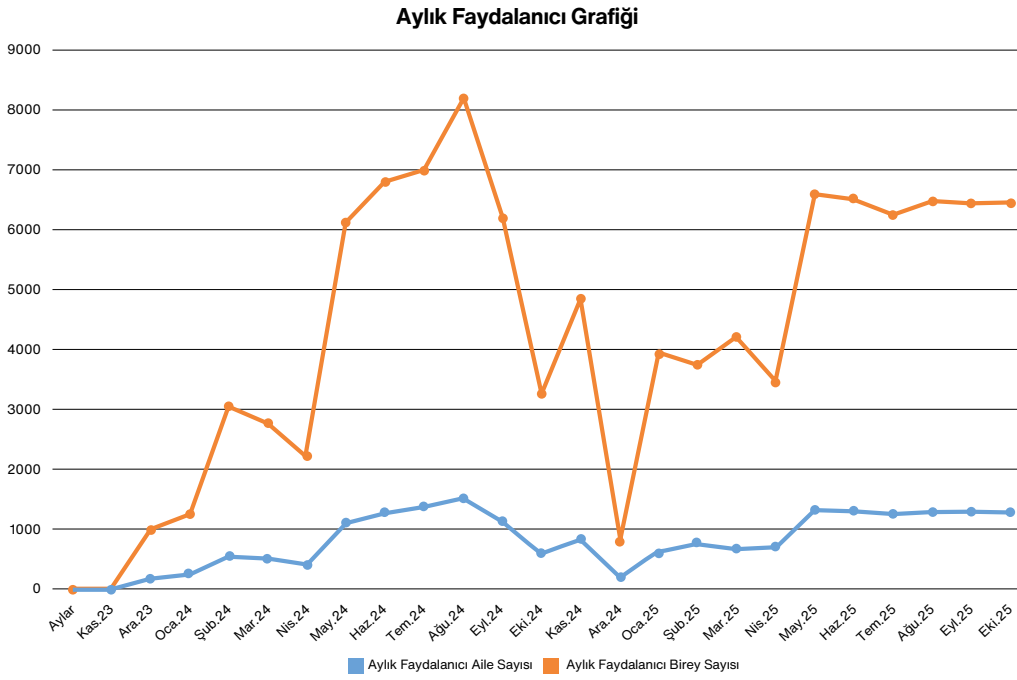
Projemiz BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan 7 tanesine doğrudan ve/veya dolaylı olarak katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Sayılarla destek market

• **31 Ekim 2023** itibariyle hizmet vermeye başlayan Adıyaman Destek Market **Ekim 2025**'te **ayda ortalama 1.500** faydalanıcı aileye ulaşmıştır.

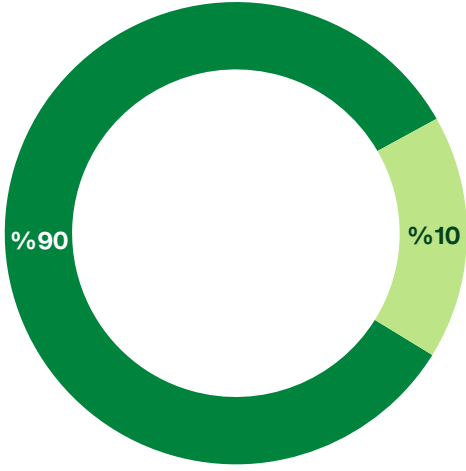
• Ekim 2023 itibarıyla izlenen aylık faydalanıcı grafiği, projenin 18. ayında istikrarlı bir seyir izlemeye başlamıştır. Verilerdeki bu stabilizasyon, Adıyaman halkının gıda bankacılığı sistemine 1,5 yıllık süreçte tam uyum sağladığının somut bir göstergesidir. Adıyaman Destek Market öncesinde yardımlara düzenli erişimde yaşanan aksaklıklar, gıda bankacılığı sisteminin 'tek seferlik bir yardım' olarak algılanmasına neden olmaktaydı. Ancak projenin hayata geçmesiyle birlikte, insani yardım ve sosyal desteğin sürekliliği sağlanmış; bu durum faydalanıcılar nezdinde düzenli destek alma kültürünün yerleşmesini sağlamıştır.

İki yıl sonunda **20.646** farklı alışveriş işlemi ile ulaştığımız birey sayısı **87.181**'dir.

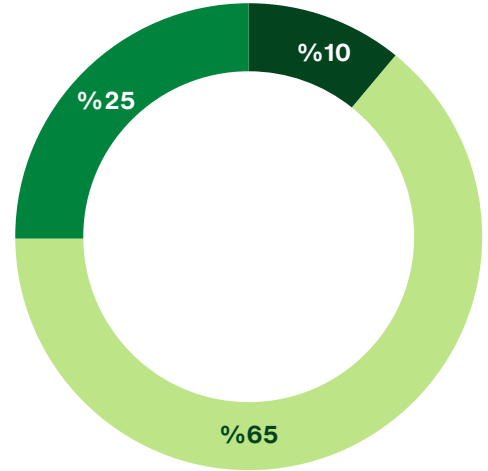
Sayılarla destek market

Cinsiyet dağılımı

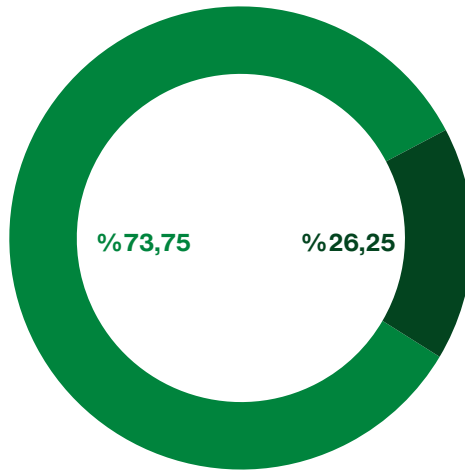
● kadın ● erkek

Yaş aralığı

● 50 yaş üstü ● 25-49 yaş arası ● 18 - 24 yaş arası

Destek Market ürün detayları

● satın alınan ürünler ● başış ile gelen ürünler

Kırılgan gruplar

1.520 düzenli faydalanıcı aileden;

- 397'si eşinden ayrılmış ve çocuğunun bakımını tek başına üstlenen kadınlardan,
- 100 aile kırılğan grup; hanede zihinsel, fiziksel engelli olan bireylerden,
- 169'u babanın ceza infaz kurumlarında olduğu ailelerden,
- 800'ü herhangi bir sigorta ve sağlık güvencesi bulunmayan ailelerden oluşmaktadır.

Yem desteği

21 Üretici	41 Hayvan	1 Üreticiye verilen paket sayısı (1 paket 50 kg)	1 Üreticiye verilen yem – kg	Toplam Yem Destek Miktarı – kg
		32	1.600	33.600

Cargill[®]